

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Feest van de heilige Familie

Wijsheid van Jezus Sirach 3, 2-6.12-14 • Psalm 128 • Brief aan de Kolossenzen 3, 12-21 • Matteüs 2, 13-15.19-23

Familie van Jezus

HET feest van de heilige Familie is van recente datum. Het werd pas in het begin van de twintigste eeuw door paus Leo XIII ingesteld. De bedoeling was hoofdzakelijk pastoraal. Men wilde het verborgen leven van het 'huisgezin van Nazaret' tot voorbeeld stellen aan de hedendaagse christelijke gezinnen. De liturgiehervorming van het Tweede Vaticaans Concilie heeft dat accent nog versterkt door de keuze van de eerste en de tweede lezing voor het A-jaar. In de oude liturgie was het epistel Kolossenzen 3, 12-17. Dezelfde tekst is vandaag als tweede lezing gekozen, maar dan verlengd tot en met vers 21, zodat aan Paulus' prachtige verzen over verdraagzaamheid, liefde en vrede nu ook de 'familiale plichtenleer' wordt toegevoegd, met zijn enigszins achterhaalde rollenpatroon: „Vrouwen, weest uw man onderdanig...” De eerste lezing bevat een aantal aansporingen en wijsheidsspreuken in verband met de eerbied die kinderen aan hun ouders verschuldigd zijn.

Toch worden in de woorddienst van deze viering ook andere accenten gelegd, die de horizon van dit feest verruimen. Het gaat vandaag niet enkel over het kleinschalige gezin. Het gaat evenzeer over de grote familie van Gods volk, over allen die „het woord van God horen en het willen volbrengen” en die Jezus zijn broeders en zusters noemt (zie Lucas 8, 21).

In de evangelielezing zien we hoe Jezus het lot van zijn volk deelt. Matteüs benadrukt dat, door in zijn kindheidsevangelie te zinspelen op verhalen en teksten uit het Oude Testament. Daardoor plaatst hij Jezus in de lijn van Mozes en van het volk Israël. Ook Mozes ontsnapte als baby aan een kindermoord, die bevolen was door een koning (in het geval van Mozes de Egyptische farao, bij Jezus koning Herodes). En toen Mozes het opnam voor zijn broeders en een Egyptische slavendrijver gedood had, week hij uit naar Midjan, want de farao wilde hem doden (zie Exodus 2). Dat Matteüs aan dit verhaal gedacht heeft, blijkt uit vers 20 van de evangelielezing. Daar citeert hij bijna letterlijk Exodus 4, 19 in het meervoud: „Allen die (het kind) naar het leven stonden, zijn gestorven” – hoewel alleen Herodes Jezus naar het leven stond. Door het citaat uit de profeet Hosea in vers 15 trekt Matteüs bovendien een parallel tussen Jezus en Israël. De volledige tekst van Hosea luidt: „Toen Israël nog jong was, kreeg ik het lief, en uit Egypte heb ik mijn zoon geroepen” (Hosea 11, 1). Dat is een verwijzing naar de uittocht uit Egypte.

Pas „uit Egypte geroepen” komt Jezus in een 'woestijnsituatie' terecht en moet Hij de wijk nemen naar Galilea. Jezus, Jozef en Maria leiden aanvankelijk niets anders dan een vluchtelingenbestaan. Vanaf zijn geboorte deelt Jezus het lot van alle armen en verschoptelingen. Als een nieuwe Mozes zal Hij hen wegvoeren uit het slavenhuis en hun de weg wijzen naar het 'belofde land' of het rijk Gods, een nieuwe samenleving in Gods naam.

In de tweede lezing maakt Paulus duidelijk waarop die nieuwe samenleving is gebouwd: het woord van God, de vrede van Christus en de liefde als de band der volmaaktheid. Deze samenleving wordt gekenmerkt door tedere ontferming, goedheid, deemoed, zachtheid en geduld. Daar wordt God met een dankbaar, zingend hart verheerlijkt, in elk woord en in elke daad. Tot dit 'familieleven' zijn wij allen geroepen.

De eerste lezing, uit de Wijsheid van Jezus Sirach, is een uitvoerig commentaar op het vierde gebod: „Eer uw vader en uw moeder. Dan zult u lang leven op de grond die de Heer uw God u schenkt” (Exodus 20, 12). Hoewel de tekst van Jezus Sirach tijd- en cultuurgebonden is, geeft hij ons toch een belangrijke gedachte mee. De ouders zijn de dragers en de doorgevers van de traditie. Volgens de Bijbel zijn het de ouders die de Tora aan hun kinderen doorgeven: „Wanneer uw kind u later vraagt: 'Wat betekenen toch die verordeningen, bepalingen en voorschriften, die de Eeuwige, onze God, u gegeven heeft?', dan moet gij antwoorden: 'Wij waren slaven van Farao in Egypte, maar de Eeuwige heeft ons met sterke hand uit Egypte geleid'...” (Deuteronomium 6, 20-21). Zij geven aan de nieuwe generaties de wegwijzers naar een menswaardige samenleving door. 'Zijn ouders niet eren' betekent dan zoveel als die fundamentele levensoriëntaties miskennen.

PAUL KEVERS

FEEST VAN DE HEILIGE FAMILIE

30 december 2007

Eerste lezing *Wijsheid van Jezus Sirach 3, 2-6.12-14*

De Heer heeft een vader aangesteld over de kinderen, en de moeder recht gegeven over haar zonen. Wie zijn vader eerbiedigt, krijgt vergiffenis van zonden, en als iemand die schatten verzamelt, is hij die zijn moeder eert. Wie zijn vader eert, beleeft vreugde aan zijn kinderen, en wanneer hij bidt, wordt hij verhoord. Wie zijn vader eert, zal een lang leven genieten, en wie zijn vader gehoorzaamt, verkwikt het hart van zijn moeder. Wie de Heer vreest, eert zijn ouders. Kind, draag zorg voor uw vader op zijn oude dag en doe hem geen verdriet zolang hij leeft. Op de dag dat ge in nood zijt, wordt aan u gedacht; gij die nog in volle kracht zijt, veracht uw vader niet. Medelijden met uw vader zal niet worden vergeten; anders dan de zonden bouwt zij uw huis op.

Tweede lezing *Brief aan de Kolossenzen 3, 12-21*

Broeders en zusters,

Bekleedt u, als Gods heilige en geliefde uitverkorenen, met tedere ontferming, goedheid, deemoed, zachtheid en geduld. Verdraagt elkander en vergeeft elkander als de een tegen de ander een grief heeft. Zoals de Heer u vergeven heeft, zo moet ook gij vergeven. Voegt bij dit alles de liefde als de band der volmaaktheid. En laat de vrede van Christus heersen in uw hart; daartoe zijt gij immers geroepen, als leden van één lichaam, en weest dankbaar.

Het woord van Christus moge in volle rijkdom onder u wonen. Leert en vermaant elkander met alle wijsheid. Zingt voor God met een dankbaar hart psalmen, hymnen en liederen, ingegeven door de Geest. En al wat gij doet in woord of werk, doet alles in de naam van Jezus de Heer, God de Vader dankend door Hem.

Vrouwen, weest uw man onderdanig, zoals het christenen betaamt. Mannen, heb uw vrouw lief en weest niet humeurig tegen haar. Kinderen, gehoorzaamt uw ouders in alles, want dit is de Heer welgevallig. Vaders tegt uw kinderen niet, opdat zij de moed niet verliezen.

Evangelie *Matteüs 2, 13-15.19-23*

Toen de Wijzen waren heengegaan, verscheen een engel van de Heer in een droom aan Jozef en sprak: „Sta op, neem het kind en zijn moeder, vlucht naar Egypte en blijf daar tot ik u waarschuw, want Herodes komt het kind zoeken om het te doden.” Hij stond op en week in de nacht met het kind en zijn moeder naar Egypte uit. Daar bleef hij tot aan de dood van Herodes, opdat in vervulling zou gaan wat de Heer gesproken had door de profeet: „Ik heb mijn zoon geroepen uit Egypte.”

Nadat Herodes gestorven was, verscheen in Egypte een engel van de Heer in een droom aan Jozef en zei: „Sta op, neem het kind en zijn moeder en trek naar het land Israël, want die het kind naar het leven stonden, zijn gestorven.” Hij stond op, nam het kind en zijn moeder en ging naar het land Israël.

Toen hij echter hoorde, dat Archelaüs in plaats van zijn vader Herodes over Juda heerste, vreesde hij daarheen te gaan; van Godswege in een droom ingelicht, begaf hij zich daarom naar het gebied van Galilea. Hier aangekomen, vestigde hij zich in een stad, Nazaret geheten, opdat in vervulling zou gaan wat door de profeten gezegd was: „Hij zal een Nazoreeër genoemd worden.”